

ANG BAYAN

= = = = =
TAON XXII BILANG 5

HULYO 1990

MATAPOS ANG LINDOL:LUMALA ANG PAMBANSANG KRISIS

Hindi lamang malawakang pagkamatay, dislokasyon at pagkasira ang inihasik ng mapamuksang lindol sa gitna at hilagang Luzon noong Hulyo 16. Niyanig din nito ang gumigiray na rehimeng Aquino pati na ang pinamumunuang sistemang pang-ekonomya at pampulitika. Lalo nitong pinalapit ang araw ng pagbagsak ng buong istruktura ng paghahari.

Ang malubhang pinsalang idinulot ng lindol ay napakalaki na namang dagok sa ekonomya ng bansa. Dahil sa mga gumuhong imprakstruktura, nadiskaril na produksyon at nawalang kitang-dolyar -- na ang kabuuang halaga'y umaabot sa mahigit 20 bilyong piso -- lalo pang sasama ang lagay ng lugmok nang ekonomya.

Ang pinsalang ito'y kaya sanang pangibabawan ng mamamayang Pilipino -- sa pamamagitan ng mga positibong katangiang ipinamalas nila sa gitna ng lagim ng lindol. Ang inilabas nilang diwa ng pambansang pagkakaisa, kabayanihan, determinasyon at kapasyahang mabuhay, at walang patid na pag-asa at pagmamalasakit sa isa't isa -- lahat ng ito'y maaaring gamitin, di lamang upang muling itayo ang mga gumuho, kundi upang ilatag ang matatag na pundasyon sa buong ekonomya at lipunang Pilipino.

Pero muling pinaalpas ng rehimeng Aquino ang pagkakataong ito. Sa harap ng kalamidad, ipinakita nito ang lubusang kawalang-kakayahang panghawakan ang anumang uri ng krisis, laluna ang umahon mula rito at kumilos para mas mapabuti ang kalagayan. Sa halip na bumangon sa pagkakalugmok, lalo pa nitong nilulubog ang sarili at ang buong bayan sa palalim na krisis. Hindi ito makaalpas sa pagkakabaon sa sariling kabulukan at kawalang-kakayahan, pangangayupapa sa diktang imperyalista, mapanirang programa ng todo-todong gyera at makitid na paksyunal na interes.

Inutil, elitista, oportunista

Ang pagtugon ni Aquino sa trahedya ng lindol ay nagpapakita ng pagka-inutil, elitistang kiling at oportunismo. Pinalala nito ang paghihirap ng libu-libong biktima ng lindol, at sa proseso'y inilantad ang tunay na katangian ng buong makinarya ng estado.

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

Napakabilis ng rehimen sa pagmobilisa ng libu-libong tropa, bulto-bultong instrumentong pandigma at pinakamodernong kagamitan para sa mga kampanya laban sa "insurhensya" sa pinakamalayong mga bahagi ng kanayunan. Ngunit kasingkupad ito ng pagong sa pagsagot sa pangangailangang iligtas at tulungan ang mga tinamaan ng lindol. Bukod dito, ang kapos nang pagtulong ng gubyrerno ay nakatuon pa sa mga lugar ng mga may-kaya at na mas madaling abutin.

Iilan lang ang mga tim na pansagip, at kulang na kulang pa sila sa tauhan at kagamitan. Binigyan ng prayoridad ang mga lugar tulad ng Hyatt Terraces at Nevada Hotel sa Baguio City, kung saan maraming dayuhan at may-kayang Pilipino ang apektado. Samantala, daan-daan ang naiwang naiipit at tuluyan nang namatay sa mga nasirang baryo sa La Union at Nueva Vizcaya, nawasak na mga komunidad ng maralitang tagalunsod sa Baguio mismo, at gumuhong mga haywey sa Kennon Road at Dalton Pass. Kailangang-kailangan ang mga helikopter at eroplano upang sumaklolo sa mga lugar na hindi na maabot ng mga sasakyang panlupa nang mabiyak ang mga daan at bumagsak ang mga tulay. Ngunit inilaan ang mga ito sa pagbibyahe ng matataas na upisyal ng gubyrerno at tropa-tropang alalay nila.

Nagbara ang pagpapadala ng tulong at serbisyo sa mga nasalantang lugar hindi lang dahil sa kulang ang mga sasakyan, walang epektibong sistemang komunisasyon at sablay ang koordinasyon sa kabuuan. Lumitaw pa rito ang masagwang mukha ng korapsyon -- isang sakit na umabot sa panibagong kasukdulan sa ilalim ng administrasyong Aquino. Libu-libong mamamayan ang halos nangamatay sa gutom at nagtiis sa kalunos-lunos na kalagayan, habang ninanakaw ang mga pagkain, kagamitan at gamot na ipinadadala sa kanila o pinapalitan ang mga ito ng mababang-klaseng mga produkto. Ngunit dapat ba itong pagtakhan ng mga mamamayang araw-araw na nakikita at nababasa sa mga dyaryo ang malawakan at ligalisadong pangungurakot sa ilalim ng rehimen, tulad ng Garchitorena "land scam" at "Petroscam"?

Kung papalya-palya ang rehimeng Aquino sa pagsaklolo sa mga biktima ng lindol, may kagalingan naman ito sa pagkatas ng ganansyang pulitikal mula sa trahedya. Sa kanyang State-of-the-Nation Address sa Kongreso noong July 23, ipinukpok ni Aquino ang pangangailangan sa "pambansang pagkakaisa" upang makatugon sa gawaing pagtulong, rehabilitasyon at rekonstruksyon pagkatapos ng lindol. Sinunggaban niya ang pagkakataong ilagay sa dependensibo ang mga umaalmang myembro ng Konggreso, mga binansagan niyang "pwersa ng destabilisasyon" at mga kritiko ng

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

gubyrno.

Sa kabilang banda, may ibang ganansya namang hinahabol ang mga "henyong pampinansya" ng rehimen. Habang nakikiramay ang buong mundo sa trahedyang sinapit ng bayan, naghahanda silang lumipad muli sa ibang bansa upang mamalimos ng mga bagong pautang. Magandang pagkakataon ito, sa tingin nila, upang pasiglahin ang interes ng mga dayuhang institusyong pampinansya sa programang pagtulong sa Pilipinas. Sa ganitong paraan, mapupunuan nila ang tumitinding pagkukulang sa dolyar ng bansa, na walang-humpay na nililimas sa pagbabayad ng gahiganteng utang panlabas nito.

Gayundin, magagamit nila ang temang "pambansang rekonstruksyon" upang tabingan ang patuloy nilang pagkabigong harapin at lutasin ang mga ugat ng krisis pang-ekonomya at ang sarili nilang responsibilidad sa paglala nito.

"Pambansang pagkakaisa" -- puro porma

Ngunit puro porma lamang ang panawagan ni Aquino para sa "pambansang pagkakaisa" kayat walang nagka-interes dito maliban sa mga utu-uto at naglalangis sa rehimen.

Parang balewala ang matinding pinsala ng lindol sa pagpipilit nitong ituloy ang programang "total war." Hindi man lang naisaalang-alang ang dahilang kailangan para sa pambansang rekonstruksyon ang napakalaking pera at enerhiyang inuubos ng gyera. Huwag na nating banggitin pa na naglilikha ang gyerang ito ng pagkamatay, dislokasyon at pagkawasak sa kanayunan -- sa mas malawak na antas kaysa sa nangyaring kalamidad -- bukod sa malalim na pagkakahati ng bansa.

Asang-asa pa rin si Aquino at mga pinunong militar na kaya nilang durugin ang rebolusyonaryong kilusan pagdating ng 1992. Kayat patuloy nilang itinatakwil ang anumang mungkahing pangkapayapaan. Halos hindi nila binigyang-pansin ang mungkahi ni Sen. Wigberto Taada at iba bang myembro ng Senado na magkaroon ng tigil-putukan upang maasikaso ng bayan ang pambansang rekonstruksyon pagkatapos ng lindol. At tahasan nilang tinanggihan ang alok ng NDF para sa isang unilateral na tigil-putukan, kapalit ng deklarasyong ehekutibo na aalisin ang mga baseng militar ng US sa 1991.

Kung walang makitang anumang kakayahan sa rehimeng pagkaisahin ang mamamayan, hindi rin ito makitaan ng kakayahang pagkaisahin ang mismong naghaharing koalisyon at ang buong naghaharing uri.

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

Magmula noong bigong kudeta ng Disyembre 1989, mabilis at tuluy-tuloy na naaagnas ang konsensus ng naghaharing uri na suportahan ang rehimeng Aquino at ang partikular na porma ng paghaharing kinakatawan nito. Pakitid nang pakitid ang pampulitikang batayan ng paksyong Aquino habang lumalaganap ang pagtinging wala itong kakayahang mamuno. Ang mga kapalpakan ng rehimen noong panahon ng lindol ay lalo pang nagpahina nang husto sa kanyang pusisyon.

Ang malamig na pagtanggap ng Konggreso sa talumpati ni Aquino ay patunay ng patuloy at di-malutas na hidwaan sa loob ng naghaharing koalsyon. Ang inilunsad na Kabisig noong Hunyo 12 ay di lamang itinakwil ng mga tradisyunal na pulitiko; wala rin itong naakit na suporta mula sa mga sektor sa labas ng gubyrno. Tininnan itong isang instrumentong pampulitika ng isang maliit na sirkulo ng mga tagapayo at burukrata ni Aquino upang isulong ang sarili nilang interes. Ito't ito pa rin ang inihahain ni Aquino sa kanyang talumpati kung kaya't lalong nawalan ng gana ang mga myembro ng Konggreso.

Papalaking bahagi ng naghaharing uri ang nadidiskuntento sa walang-habas na pagkakamal ng yaman ng mga kamag-anak at kroni ni Aquino. Hindi nila masikmura na nangyayari ang lahat ng ito habang bumubulusok ang buong ekonomya -- umuunti o nawawala ang dayuhang puhunan, bumabagsak ang kumpyansa ng mga negosyante, at nalalapit ang isang malalang krisis pampinansya. Kahit na sa programa ng pambansang rekonstruksyon, naniniwala ang komunidad ng mga negosyante na mapupunta lamang ang pera sa iilang malakas sa gubyrno. Umabot na nga sa puntong paparaming seksyon ng naghaharing uri ang aktibong naghahanap ng ibang opsyong pampulitika.

Sabotahe ng rekonstruksyon

Sa kabilang banda, nasasabotahe ang "pambansang rekonstruksyon" dahil sa pangingibabaw ng kagustuhan ng rehimen na sundin ang bawat dikta ng mga imperyalistang bangko at gubyrno at lubos na pagbabale-wala sa kapakanan ng mamamayan.

Ang tanging paraan upang lumuwag ang matinding presyur sa ekonomya at makaipon ng kinakailangang pondo para sa pambansang rekonstruksyon ay ang pagbawas sa napakabigat na mga bayarin sa ating utang panlabas. Ito'y magagawa sa pamamagitan ng pagtigil sa pagbabayad ng utang (debt moratorium), paglimita sa laki ng mga bayarin (dept cap) o pagtatakwil sa mga di-makatarungang utang (debt repudiation) o ang kumbinasyon ng tatlo. Kung hindi gagawin ang mga ito, di maiiwasang umasa sa mga panibagong

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

pautang mula sa labas at loob ng bansa. Tiyak na lolobo ang pambansang utang at, syempre pa, ang depisit sa badyet ng gubyrerno. Susundan ito ng mariing hagupit ng implasyon.

Kitang-kita ito ng buong bayan, kaya't nabuo ang isang malawak na pambansang konsensus para sa isang debt moratorium. At umabot na ito hanggang Kongreso. Dahil sa malakas na panawagan ng mamamayan, umurong si Aquino sa kanyang naunang matigas na pagtanggì sa isang moratoryum. Ngunit di nagtagal, pinatunayan ng kanyang mga "henyong pampinansya" na walang anumang pagbabago sa patakarang patuloy na bayaran ang lahat ng utang.

Bago siya tumulak ng US upang makipag-usap sa mga bangkong pinagkakautangan ng Pilipinas, nilinaw ni Jesus Estanislao na wala sa kanilang agenda ang debt moratorium at makikipagtawaran siya para sa isang "refinancing facility" (ibig sabihin, mga bagong pautang at pagpapaliban ng bayad sa utang). Hindi tayo makakakuha ng mga bagong pautang kung hindi natin ipagpapatuloy ang pagbayad sa interes ng mga dating pautang, aniya. Ngunit hindi ba't kaya nga iminungkahi ang debt moratorium ay sa dahilang ayaw na nating malubog pa sa pagkakautang?

Sa linggo ding iyon, ipinahayag ni Aquino ang paglalabas ng mga "reconstruction bonds" upang makalikom ng tatlong bilyong piso mula sa loob ng bansa at sa mga komunidad ng Pilipino sa ibayong dagat. Ngunit kung ititigil lang natin nang isang taon ang pagbabayad ng interes sa utang panlabas, mailalaan natin ang 40 bilyong piso para sa rehabilitasyon at rekonstruksyon! (Noong 1989, umabot ang interes sa \$1.9 bilyon.)

Sukdulan na ang pangangayupapa ng rehimeng Aquino sa interes ng mga imperyalista at ang pagyurak nito sa interes ng sambayanan. Ngunit may dagdag pa itong pasaning ipapasa sa mamamayan -- ang mga "bagong" hakbang pang-ekonomya na ipinangako ni Estanislao sa IMF at iba pang bangko.

Kasama sa mga hakbanging ito ang: 1) pagpataw ng mas mataas na mga buwis sa soft drinks at iba pang inuming walang alkohol; 2) pagtataas nang 10 porsyento sa mga singil ng mga korporasyong pag-aari o kontrolado ng gubyrerno (tulad ng NAPOCOR); 3) pag-aalis ng anumang restriksyon sa pagtataas ng presyo ng langis (ito'y tinatawag na "deregulasyon"); at 4) pagpapalit ng ad valorem tax sa langis tungo sa specific tax pero isusunod ang laki ng huli sa pagtaas ng presyo ng mga pangunahing bilihin. Tanging layunin ng lahat ng ito ang pagpapalaki ng kita ng gubyrerno upang mabawasan ang depisit sa badyet -- ngunit tiyak

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

na lolobo naman ang depisit kapag humingi ang rehimen ng mga bagong pautang mula sa labas.

Ang di-mabaling disisyon ng rehimen na bayaran ang lahat ng utang panlabas ng bansa at ipatupad ang mga "bagong" hakbang na idinidikta ng IMF-WB ay magbubunga ng higit pang pag-igting ng krisis sa ekonomya.

Pagkatapos ng lindol, makakaramdam pa rin ng mga pagyanig sa lupa subalit papahina ang mga ito. Sa kalaunan, maglalaho ang malagim naalaala ng nakaraang trahedya. Ngunit ang mga pagyanig sa pulitika at ekonomya ng bansa na nagmumula sa isang rehimen di na makaangkop sa krisis ay papalakas sa darating na mga araw, linggo at buwan, at magdadala ng panahon ng matinding paghihirap, kagipitan at paghihikahos sa masa. Sa pamamagitan lamang ng paggamit ng kanilang sama-samang rebolusyonaryong lakas makakabangon ang mamamayang Pilipino mula sa pagkakabaon sa krisis at mapapalis ang nabubulok na sistemang reaksyunaryo na nakadagan sa kanila.

= = = = =

Mga Lumad sa Mindanaw

NAKIKIBAKA PARA MABUHAY AT MAGKAMIT NG DIGNIDAD

Nitong mga nagdaang taon, makikita ang sistematikong pagwawasak ng mga lumad sa maraming lugar sa isla. Dahil sa malawakang militarisasyon, pangangamkam ng mga lupain, kahirapan at pagpasok ng pulitika sa kanilang buhay panlipunan, bumulusok ang bilang ng mga buu-buong katutubong komunidad.

Sa hilagang Mindanaw (mga probinsya ng Agusan at Surigao, bahagi ng Misamis, Davao at Bukidnon), ang mga lumad ay binabagabag ng tuluy-tuloy na pananalakay ng AFP sa mga mabundok na lugar. Ngunit sa pakikipagkapit-bisig sa Partido at hukbong bayan, binabale-wala ng masang lumad ang palagiang panganib para bawiin ang nangawalang mga katutubong karapatan at ipagwagi ang tunay na pagpapasya-sa-sarili.

Ang artikulo sa ibaba ay pinaikling bersyon ng isang panimulang pag-aaral ng mga kadre ng Partido na nakipamuhay sa mga lumad sa Hilagang Mindanaw. Inilalarawan ng artikulo ang katangian at kasaysayan ng mga lumad, ang kanilang tuluy-tuloy na pakikibaka para mabuhay at magkamit ng dignidad. Nagbibigay rin ang artikulo ng malalim na kaalaman sa kasalukuyang pagsisikap ng

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

Partido na paunlarin ang sariling rebolusyonaryong organisasyon at gubyrno ng mga lumad sa rehiyon.

Inaasahan ng Ang Bayan na ang ganitong mga pag-aaral sa mga katutubong grupo ng bansa ay magbibigay-daan sa higit na pagsisikap na paunlarin ang ating gawaing rebolusyonaryo sa hanay ng mamamayang ating pinag-ugatan.

I. Ang mga Lumad ng Hilagang Mindanaw

Mayroong humigit-kumulang sa 700,000 lumad sa mga probinsya ng Bukidnon, Agusan at Surigao. Kung isasama natin ang mga lumad sa Misamis Oriental at ilang bahagi ng Davao, na ang bilang ay hindi pa matanto, aabot marahil sa 800,000 o kulang-kulang isang milyon ang mga lumad sa buong rehiyon. Tinukoy ng mga kadre ng Partido na kumikilos sa hanay ng mga lumad ang anim na pangunahing tribong etniko: ang Manobo, Talaandig, Higaonon, Banwaon, Matigsalug at Mamanwa.

Ang Manobo ang pinakamalaking konsentrasyon ng mga lumad na nasa interyor na lugar ng Agusan, Surigao at Bukidnon. Pero ayon sa panimulang datos mula sa ginagawang pag-aaral ngayon ng Partido, maaaring mas marami ang mga Higaonon, na ang ila'y napagkakamalang mga Talaandigs o ibang tribo.

Walang komun na pangalang nagbibigkis sa mga katutubong mamamayang ito ng mga tribo sa Mindanaw -- hindi tulad ng mga mamamayan ng mga tribo sa Kordilyera sa Hilagang Luzon paris ng Kalinga, Ifugao, Tinggian at Isneg na tinaguriang mga Igorot, o ng mamamayang Moro na sumasaklaw sa mga partikular na saray ng mga Maguindanaw, Maranaw, Tausug at iba pa.

Sa Mindanaw, ang lumad ay "katutubo sa lugar." Sa pangkalahatan, ang mga lumad ay tumutukoy sa mga grupong etniko ng katutubong mamamayan na hindi kabilang sa mga komunidad na Kristyano o Moro. Dahil papaunti na sila ngayon, kadalasang itinuturing na mga "grupong minoritya" ang mga lumad at ang populasyong nagsasalita ng Bisaya ang sinasabing mayoryang Pilipino.

Mala-primitibong lipunan

Hanggang ngayon, ang mga lumad ay namumuhay sa isang mala-primitibong lipunan. Umaasa sila sa pangangaso, limitadong pagsasaka at pangangalap ng mga produktong gubat. Ibinebenta o ipinapalit nila ang anumang produkto sa asin, mantika at sabon mula sa kapatagan.

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

Ang mayorya ng mga lumad ay nakatira sa interyor ng bundok sa mga komunidad na tinatawag na *pondok*. Namumuhay silang mga mala-nomadiko -- regular silang nagtatayo ng mga bahay habang lumilipat-lipat sa iba-ibang lugar para magbungkal ng lupa. Ang kanilang mga bahay ay gawa mula sa mga balat at kahoy ng lawaan at iba pang puno sa gubat, kawayan at dahon ng anahaw.

Sariling-gubyernong likasat awtonomus

Matagal pa bago dumating ang mga mananakop na Kastila, napaunlad na ng mga lumad ang kanilang sariling anyo ng organisasyong panlipunan at namumuhay silang mapayapa sa kanilang mga komunidad. Isang katutubong sistema ng gubyrno ang nangangasiwa sa mga batayang pangangailangan ng mamamayan. Ang grupo ng mga datu, karaniwa'y ang mga pinakamatuwid, pinakamatanda at pinakamatapang sa mga lumad, ang umuupo sa pinakamataas na kunsehong gumagawa ng disisyon. Pinamumunuan ito ng "supremo" o "presidente."

Mayroong mga armadong tagapagtanggol ng komunidad. Sila ngayon ang bumubuong mga yunit pandepensa ng mga lumad. Ang kanilang mga "sundalo" ay tinatawag na *alimaong* at ang lider ay *bagani*.

Ang mga lumad ay nakaorganisa ayon sa kanilang pampulitika at pang-ekonomyang papel o tungkulin sa lipunan, at depende sa indibidwal na kakayahan. Ang kanilang nagsasariling ekonomya ay pinatatakbo ng *babasol* (magsasaka), *tumanod* (mangangaso), *palayagon* (tagakuha ng pulot- pukyutan) at *mamumuhi* (maghahayupan), na nag-aambag ng kanilang lakas- paggawa at kumukuha ng kanilang parte mula sa produksyong komun. Hanggang ngayon, nagpapatupad pa sila ng primitibong tipo ng kooperatibong pagsasaka na tinatawag na *hunglos*. Ang *pamalandi* ang nagiipon ng mga produkto at nangangasiwa sa pantay-pantay na paghahati sa mga myembrong komunidad.

Hindi nagbabayad ng buwis ang mga lumad. Hanggang ngayon, angkin pa nila ang isang antas ng awtonomyang pulitikal sa sarili nilang mga komunidad.

Ang lipunang walang uri

Sa ilalim ng kalagayang malaprimtibong, natatangi ang pagiging walang uri ng lipunan at kung gayon wala ring pagsasamantala na namamayani sa lipunang lumad.

Tulad ng mga Higaonon, maraming tribong lumad ang walang mga internal na antagonismo. Ang kanilang panlipunang organisasyon ay hindi nakokontrol ng anumang pwersang mapaniil liban na lamang sa *bungkatol*. Sa mga komunidad ng Higaonon, tinatawag itong *Bungkatol na Bulawan Dau Nangkatasa nga Lana*, isang di nasusulat na kodigo ng kaalaman at batas ng kalikasan na pumupuri sa mga batayang turo ng lumad tungkol sa hustisya, pagkakapantay-pantay at kapatiran.

Ipinatatutupad ang hustisya sa pamamagitan ng *Ininay* o *Inimay* na siyang pinakamaalam sa *Bungkatol*. Ang mga di pagkakasundo at alitan sa hanay ng mga katutubo ay nilulutas sa pamamagitan ng demokratikong konsultasyon, negosasyon at mga pag-uusap na iba't iba ang katawagan: *bagua*, *tampuda*, *sandugo* o *sigampoo* na siyang naggagawad ng parusa o nagtatakda ng mga kabayaran alagang hayop o iba pang bagay.

Walang konsepto ng pribadong pag-aari

Para sa mga lumad, di gaanong mahalaga ang ari-arian. Sa katunayan, walang konsepto ng pribadong pag-aari sa hanay nila. Pero kinikilala naman ang indibidwal na karapatan sa mga gona at ripleng de-bomba at indibidwal na pag-aari sa mga damit, radyo, petromax o kaparis na mga kasangkapan. Komun na inaalagaan at pinakikinabangan ang mga pangasuhan, lupa, pagkain at hayop. Naniniwala ang mga lumad na ang lupa at ang yaman ng kalikasan ay kaloob ng *Magbabaya* para sa kapakinabangan ng *pondok* at buong sangkatauhan. Itinuturing nilang banal ang lahat ng kaloob ng *Magbabaya* sa kanila at handa silang parusahan ang sinumang walang habas na nagwawasak sa kanilang kapaligiran.

Kultura

Ang mga lumad ay walang nasusulat pero mayroong binibigkas na wika. Sa pamamagitan ng mga istorya, naisasalin nila sa kanilang mga anak ang mga mithiin at batas ng kalikasan, gayundin ang kasaysayan at pag-unlad ng kanilang mga buhay. *Limbay* ang awit, *dasang* ang tulang salaysay na binibigkas sa paraang maundayog. *Batbat* naman ang pabigkas na paraan ng matatandang lumad para turuan ang kanilang mga anak ng magandang asal at pagrespeto sa kalikasan at sa *Magbabaya*.

Ang mga pagdiriwang na pinamumunuan ng mga datu ay ginagawa sa mga lugar na sagrado ayon sa paniniwala ng mga lumad. Namamayani ang diwa ng pagsasama-sama sa panahong idinadaos ng mga lumad ang mga ritwal na ito tulad ng *kaliga-on*, isang kolektibong

pananalangin para sa kalusugan at ang *talabugta*, para sa mabuting ani.

May mga lumad na lumisan sa mga *pondok* para magtrabaho sa mga sentrong bayan at syudad ang nakaangkin ng mga kaugaliang burges at pyudal. Nalantad sila sa mas abanteng kultura at teknolohiya ngunit kaalinsabay, ang maraming pang-akit na ito ng modernong sibilisasyon na ibang-ibang sa taglay nila ay matinding nakapinsala sa kanilang pagkatao at likas na kaugalian bilang lumad. Ang mga bisyo tulad ng pagsusugal, prostitusyon, sobrang pag-inom at bawal na relasyon -- na hindi pinahihintulutan ng tradisyunal na lipunang lumad -- ay tumagos at nakasira sa kanilang kultura at kaugalian.

Ang isang magandang impluwensyang burges sa mga lumad ay ang pormal na edukasyon. Pero dahil sa kahirapan, ilan din lamang ang nakakatamasa nito.

Sa kabila ng mga panlabas na impluwensyang ito, nananatili ang likas na gubyrno at ang malaprimitibong sistema sa lipunang lumad.

II. Maikling Kasaysayan

Panod ang tawag sa di-nasusulat na kasaysayan ng mga lumad. Nilililaw nito ang kanilang ugat at pag-unlad bilang mamamayan. Inuugat nito ang pagsisimula ng tao maraming siglo na ang nakalipas, noong panahon ng Malaking Baha nang maanod at malunod ang unang mga tao sa baybaying bahagi ng pulo at ilan lamang ang nakaligtas. Ang natitirang katutubo na pinamumunuan ng isang matandang babaeng nagngangalang Estampel ang nagtatag muli ng bagong henerasyon ng mga lumad sa rehiyon.

Isa sa mga lumad na ito ang Higaonon na ang *panod* ay kahalintulad ng sa iba pang tribong katutubo sa rehiyon.

Ayon sa kanilang salaysay, maraming Higaonon ang nanirahan sa baybay-dagat, sa tabi ng mga ilog at batis tulad ng Tagoloan, Cagayan at Agusan. Para mabuhay, nangisda sila at nagsaka bukod sa nanguha ng mga pagkaing tanim sa kalapit ng gubat.

Ayon sa mga pangkasaysayang salaysay mula sa *dasang* at *limbay*, nagkaroon ng isang abanteng komunidad ng mga Higaonon sa ilalim ni Datu Pabuloson. Sinasabing sa komunidad ni Pabuloson, mayroon demokratikong porma ng gubyrno at saganang ekonomya. Namamayani ang hustisya at pagkakapantay-pantay. Si Pabuloson ang

nagpatawag ng unang kumperensya ng mga datu ng mga komunidad ng Higaonon na nagtalakay sa mga karaniwang problema at naghapag ng mga solusyon kaugnay sa pandarayuhan. Ang kumperensyang ito ay tumanyag bilang *dumalongdong*, na ngayo'y itinuturing na pinakamahalagang pagtitipon ng mga datu ng mga lumad.

Pangangamkam ng lupa

Ang unang makahayop na pagtatangka na palayasin ang mga lumad sa kanilang tirahan ay ginawa ng mga *conquistadores* na Kastila na kumamkam sa mayayaman at matatabang lupaing pinaninirahan ng mga katutubo.

Sa kabila ng kislap ng espada at ng krus, nabigo ang mga Kastila na supilin ang mga katutubo. Sa halip na magpagapi, mabangis na lumaban ang mga lumad at pagkatapos ay lumikas sila sa kagubatan.

Hindi nasiyahan ang mga Kastila sa pagkumpiska ng mga lupain sa kapatagan. Sa pakikipagkutsaba sa mga mangangalakal na Dumagat (mga Pilipino mula sa Luzon at Bisayas), nagbukas ang mga dayuhan ng mga trosohan at nagpalawak ng kanilang teritoryo sa kabundukan. Sa pamamagitan ng mapanlinlang na doktrinang Regalian, pwersahan silang pumasok sa mga komunidad ng lumad at inumpisahan ang walang-habas na pagsasamantala sa mga kagubatan. Itinatadhana ng doktrinang Regalian na ang lahat ng mga lupaing nadiskubre at sinamsam ng mga Kastilang *conquistadores* ay pag-aari ng kahariang Espanya.

Nang pumasok ang mga mananalakay na pwersa ng imperyalistang US at Japan, lalong napalayas ang mga lumad sa mapanganib na mga interyor ng kabundukan. Kinamkam ng mga mananalakay na ito ang mga konsesyon ng Kastila at nagtatag sila ng mga minahan at prutasan. Kinontrol ng mga dayuhang korporasyon ang maraming sagradong lupaing ninuno at ginawang pinyahan, sagingan, gomahan at niyugan. Pagkatapos, ang mga panginoong maylupa at burges kumprador ay nagtatag ng NALCO, NDC, KALILID, PTFI, LBLC, PICOP at mga konsesyon sa pagtotroso ng mga Puyat, Valderrama at Roa.

Mula noon, ang pagtotroso ay naging isang mayor na industriya na pinagmumulan ng limpak-limpak na ganansya ng mga kapitalista at bulok na upisyal ng gubyrno.

Habang lumalawak ang pagpasok ng malalaking negosyante sa mga lupaing ninuno, lalong nasisira ang likas na pamayanan ng mga lumad. Nag-umpisang dumapo sa mga tao ang gutom at sakit. Unti-unting natuyo ang mga ilog at nawala ang dating saganang isda.

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

Lalong lumayo sa pusod ng bundok ang mga hayop sa gubat. At dumanas ng dislokasyon ang ekonomyang nakasasapat-sa-sarili ng mga lumad.

Sobinismo

Tulad ng ibang grupong minority sa bansa, ang mga lumad ay biktima ng matinding kapabayaan ng guberno, ng lubusang pagyurak sa kanilang karapatan bilang mamamayan at ng diskriminasyon sa kanilang lahi.

Tinitingnan ng maraming Pilipino ang mga natibo bilang sekundaryong mamamayan ng bansa. Ang mababang pagtingin na ito -- na nagsimula noon pang panahon ng pananakop ng mga Kastila at lalong lumaganap noong pananakop ng US -- ay resulta ng malalang istorikong kabaluktutan tungkol sa mamamayang lumad. Para sa mga mananakop, ang mga abuhing katutubong ay mga "hayop sa gubat" na nararapat lamang maging alipin o alaga ng mga puti. Tinatawag silang Nokoy, Gali, Usi, Kongking at Mang-gahat, mga terminong angkop lamang gamitin para sa mga hayop.

Sa ganitong kalagayan kasabay ng mababang antas ng kabuhayan at kawalang edukasyon ng mga lumad, lalo silang naghikahos.

Pagsasamantala

Sa mga negosyong nakabase sa bundok at gubat, ang mga lumad ang pinagkukunan ng murang lakas-paggawa. Binabayaran sila para gampanan ang pinakamarumi at pinakamahirap na klase ng trabahong kamay. Sa kabila nito, tumatanggap sila ng pinakamababang sahod at nabubuhay sa pinakakahabag-habag na kundisyon sa loob ng mga saradong baraks.

Tangi pa sa pangkabuhayang pagsasamantala sa kanila, ang mga lumad ay dumaranas din ng pagkaduhagi sa kultura. Ginagawa ng mga naghaharing uri ang kultura at katutubong tradisyon bilang palabas, negosyo at kasangkapan sa panloloko. Halimbawa, naging malaking panghalina sa turista at pinagkakakitaan ang mga katutubong sayaw, awit at banal na seremonya, laluna sa panahon ng taunang kapistahang iniisponsor ng guberno tulad ng *Kaamulan*, *Kaliga* at *Ati-atihan*.

Ang guberno at ang AFP ay nagbuo rin ng mga huwad na organisasyon ng mga lumad paris ng MINDAHILA, BACUDA, Royal Council of Datus, PANAMIN at TRICAP. Ginawa ito kahit walang konsultasyon sa mga lehitimong kunseho ng mga lumad. Bunga nito, marami-

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

raming reaksyunaryo't pasista ang "nabinyagang" maging datu nang hindi dumadaan sa angkop na tradisyunal na paraan.

Kabilang sa mga talamak na nagtataglay ng huwad na titulong lumad ay sina Manuel (Manda) Elizalde, dating hepe ng PANAMIN at kroni ni Marcos, at Kor. Alexander Noble, isang dating upisyal ng AFP. Si Noble ang namuno sa kampanya laban sa "insurhensya" sa isang rehiyon sa Mindanaw na tinaguriang "Task Force Naybusayan." Sa kampanyang ito, ginamit ni Noble ang mga lumad bilang kalasag sa pakikidigma ng AFP sa rebolusyonaryong kilusan mula noong unang bahagi ng dekada otsenta.

Pakikibaka ng mga lumad

Ang kasaysayan ng mga lumad ay hitik sa pakikibakang masa laban sa mga dayuhan at lokal na mananalakay. Si Datu Lagawlaw na isang maalamat na mandirigmang bayani ay naging tanyag dahil sa paglaban sa mga mananakop na Kastila sa Gingoog. Sinasabing gumamit siya ng pasabog noong panahong di pa ito uso. Noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig, maraming lumad ang naging bahagi ng pwersang gerilya laban sa mga Hapones, hawak ang mga lumang ripleng nakumpiska sa kaaway.

Mula noong maagang bahagi ng 1960, dumami ang trosohan ng mga dayuhan at lokal na konsesyunaryo at lumaganap din ang pang-aabuso, laluna sa mga kababaihang lumad, ng mga armadong sikyuriti at gwardya sa gubat. Para ipagtanggol ang kanilang sarili at pangalagaan ang kanilang komunidad, lumaban nang armado ang mga lumad. Sumiklab ang mga armadong pag-aalsa sa Agusan, Bukidnon, Surigao at iba pang probinsya ng Mindanaw.

Noong 1971, matagumpay na nakipaglaban ang mga tribong Higaonon sa Agusan Norte sa malalaking kapitalista ng NALCO (Nasipit Lumber Corporation) at mga bayarang armadong butangero at sundalo nito. Ang NALCO ay isa sa pinakamalaking kumpanya ng troso sa Mindanaw na siyang responsable sa pagkapanot ng mga gubat at malawakang dislokasyon ng kabuhayan ng mga Higaonon at settler na Manobo sa rehiyon. Ang isa sa matatapang na datung namuno sa pakikibaka ay si Datu Bangkalasi. Taglay ang matinding determinasyon, ginapi ng mga lumad ang nakakasindak na armadong lakas ng kanilang kaaway anupa't pansamantalang napatigil ang operasyon ng trosohan sa malawak na sona.

Sa kanilang armadong pakikihamok sa mga kumpanya ng troso at armadong pwersa nito, ang mga armadong lumad ay gumamit ng mga taktikang gerilya tulad ng isnayping at ambus. Bihasa rin sila

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

sa taktika ng pagkokonsentra at pagkakalat ng mga pwersa sa kanilang mga aksyong depensibo at opensibo laban sa mananalakay.

Sa kabilang dako, ang kanilang kaaway ay gumagamit ng taktikang hatiin-at-pagharian, pandarahas at panlilinlang para supilin sila bilang mamamayan. Halimbawa nito ang paggamit ng pasistang AFP ng tradisyunal na paggagantihan ng mga tribo tulad ng *pangayao* o *manggahat* para paglaban-labanin ang kapwa mga lumad o mga tribo. Para mangyari ito, ginagatungan ng kaaway ang armadong labanan ng mga tribo sa pamamagitan ng panunuhol, sabotaje at panunulsol.

Sa ilalim ng rehimeng Aquino at patakaran nitong total war, naging sonang militarizado ang mga lugar ng mga lumad, laging target ng pambobomba ng militar.

Pagkakanulo

Nitong nagdaang mga panahon, naging saksi ang mga lumad sa pagkakanulo ng ilan sa kanilang kinikilalang lider na nabighani sa mga huwad na pangako at pag-asa sa mga naghaharing uri. Ilan sa kanila'y sina: Datu Levi Manpatilan at ang kanyang mga anak sa Esperanza, Agusan Sur; Datu Gawilan sa Quezon, Bukidnon; at Datu Mabalaw na kilala ring Dick dela Camara, sa Misamis Oriental at bahagi ng Agusan Norte.

Noong una, ang mga lider na ito'y lumaban nang husto sa malalaking kapitalista at matapang na ipinagtanggol ang kanilang mga komunidad mula sa mga mapanghimasok. Ngunit sa huli, sumuko sila at nakipagkutsaba sa mga kriminal na elemento at magtotroso at naging bahagi ng pasistang makinarya na nagwasak ng buhay at kultura ng kanilang kapwa lumad.

Sa pamamagitan ng ilang bayarang taksil na ito, nagmaniobra ang reaksyunaryong pamahalaan at ang pasistang AFP para mabuo ang pormasyong CAFGU na may 1,000 pwersang lumad sa rehiyon. Pinasimulan nila ang pangkokorap sa mga mandirigma at kabataang lumad sa pamamagitan ng pagbibigay ng kwartang pabuya kapalit ng kanilang serbisyo sa mga operasyon laban sa "insurhensya" na inilulunsad sa erya ng mga lumad mismo. Binabayaran ng 500-1,000 kada buwan ang mga rekrut na lumad, binibigyan ng unipormeng pangkombat at pinahahawak ng garand o armalayt.

III. Ang Rebolusyonaryong Kilusan ng mga Lumad

Noong 1971 bago ideklara ang batas militar, si Ka Ben

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

Esparagoza, isang kadre ng Partido, at iba pang kasama ay nagsimulang mag-organisa sa hanay ng mga Higaonon sa mga kabundukan ng Hilagang Mindanaw.

Noong 1972, isinagawa ng Partido sa Mindanaw ang panimulang panlipunang pagsisiyasat sa mga lumad. Bumuo ng panimulang kontak ang isang grupo ng mga aktibista mula sa Kabataang Makabayan (KM) at Khi Rho. Pumasok sila sa liblib na pook ng kabundukan at nakisalamuha sa mga Bilaan sa Davao Sur. Ang unang mga tim ng BHB ay nakipamuhay sa mga Atas sa kabundukan ng Bukidnon at mga Subanon sa Zamboanga Norte.

Sa pakikisalamuha sa masa, ang mga rebolusyonaryong pwersa ay natuto sa kanilang buhay, kultura at kasaysayan. Sila ay nagkusang gumawa ng kampanya sa pagbasa at pagsulat, kalusugan at kalinisan, at maunlad na sistema ng pagsasaka hanggang ito'y mapaunlad tungo sa rebolusyonaryong paaralan na pinatatakbo na ng mga mamamayang lumad mismo.

Ang komunistang diwa ng pagiging di-makasarili, pagsasamasama, simpleng pamumuhay at masikhay na pakikibaka ng mga pwersa ng Partido ay hinangaan ng mga lumad, marahil ay bunga na rin ng katotohanang may gayon ding katangian ang kanilang paraan ng pamumuhay.

Ang rebolusyonaryong organisasyong masa

Sa paglipas ng panahon, lumago ang Partido kaagapay ng masa. Ang natural na ugnayan na umiral sa pagitan ng prinsipyo ng Partido at sa sariling kultura at sistemang panlipunan ng mga lumad ay higit na luminaw sa isang mas mataas na antas ng rebolusyonaryong pagkakaisa. Itinatag ang *Rebolusyonaryong Kalihukan sa Lumad* (Rebolusyonaryong Kilusan ng mga Lumad) o RKL. Binubuo ito ng pinakaabanteng mga lumad sa lugar na nakasasapol sa ugnayan ng kanilang pakikibaka sa pakikibaka ng ibang pwersang rebolusyonaryo na lumalaban para sa pambansa at panlipunang paglaya.

Ang RKL ay nakikipagkoordinata at sumusuporta sa rebolusyonaryong pagsisikap ng iba pang rebolusyonaryong organisasyong masa. Naniniwala ito na ang armadong pakikibaka ay isang makatwiran at wastong landas para kamtin ang tunay na pagbabago sa lipunan, sa kanilang buhay at sa kabuuang lipunang Pilipino. Inoorganisa ang RKL sa lahat ng antas -- sityo, baryo, bayan, probinsya at rehiyon -- sa lahat ng lugar na mayroong mga lumad. Nakais-truktura ito ayon sa sariling katutubong panlipunang

organisasyon ng mga lumad.

Sa isang *pondok*, sityo o baryo, ang rebolusyonaryong komite ay binubuo ng mga datung namulat at mga indibidwal na tapat, aktibo't makatwiran. Ang pinakaabante sa kanila ang bumubuo ng mga komiteng tipong administratibo na nagkokoordina sa iba't ibang grupo sa ilalim nito. Ang komiteng ito'y pinamumunuan ng pinakarespetadong datu o tradisyunal na pinuno sa lugar.

Ang mga sektoral na grupo tulad ng kalalakihan, kababaihan at kabataan ay inoorganisa sa ilalim ng rebolusyonaryong komite sa erya. Ang mga grupong pansuporta ay binubuo para pamahalaan ang iba't ibang tungkulin sa komunidad tulad ng depensa, produksyon, pag-aaral ng pagbasa't pagsulat, kalusugan at gawaing medikal, kultura at pampulitikang edukasyon. Sa lugar ng mga Higaonon, ang pwersa para sa depensa ay tinatawag na Pulang Bagani Yunit (PBY), na nakikipag-ugnayan sa lokal na yunit ng BHB.

Ang rebolusyonaryong pag-oorganisa sa hanay ng lumad ay laging ipinatutupad sa pamamagitan ng konsultasyon sa mga datu at tradisyunal na lider, na kung hindi sa tulong nila, malaking mayorya ng populasyon ng mga lumad ang hindi sana mabisang mapapakilos.

Ang tungkulin ng rebolusyonaryong kilusang masa ng mga lumad sa kasalukuyang antas ng pambansa-demokratikong rebolusyon ay hindi maihihiwalay sa mga tungkulin sa pagsusulong ng armadong pakikibaka sa rehiyon, pagpapaunlad ng mga baseng gerilya at pagtatayo ng rebolusyonaryong gubyrerno sa kanayunan (basahin ang nakakahong artikulo sa pahina 12).

Ang rebolusyonaryong gubyrerno

Ang sariling rebolusyonaryong gubyrerno ng mga lumad ay itinatatag kapag nabuo na ang antas-distritong RKL (binubuo ng mga 20 komunidad ng lumad). Ang saklaw ng rebolusyonaryong gubyrerno ay ang buong lugar na saklaw ng pamumuno ng "supremo" o ng "presidente" sa katutubong organisasyong panlipunan ng mga lumad. Hindi ito sinisimulan sa antas sityo o baryo.

Ang rebolusyonaryong gubyrerno ng mga lumad ay itinatatag sa pamamagitan ng isang kumperensya o kongreso na nilalahukan ng lahat ng mga lumad na nasa edad para bumoto (18 taong gulang). Ihahalal nila ang kanilang mga pinuno o kinatawan. Sa rebolusyonaryong karanasan ng Partido sa rehiyon, ang *dumalongdong* ang pinamalapit na katumbas ng pinakamataas na pamunuan sa hanay ng

mga lumad.

Sa antas ng *dumalongdong* o kumperensya, isang mas mataas na porma ng organisasyon ang itinatatag: ang mga rebolusyonaryong komite sa mga komunidad o baryo na siyang batayang yunit; ang tagapagpaganap ng sangay na siyang nagpapatupad ng mga batas at patakaran na pinagtibay ng kumperensya; ang hudikatura o Hukumang Bayan na binubuo ng mga *Inimay* o *Ininay* o iba pang datung may kagalang-galang na reputasyon; at ang mga komite o ministri sa depensa, edukasyon, ekonomya at kalusugan.

Ang iba pang mga rekisito para maitatag ang rebolusyonaryong pamahalaan ng mga lumad ay:

- isang ganap na yunit sa depensa na binubuo ng armadong mamamayan at milisya na may sapat na karanasan sa kombat;
- isang grupo ng mga subok na upisyal at pinuno na may kakayahang mamuno sa mga lumad hindi lamang sa panahon ng kapayapaan kundi maging sa panahon ng pananalakay ng kaaway.
- relatibong mataas na antas ng kamulatang pampulitika sa hanay ng mga lumad at isang relatibong maunlad na ekonomyang panggera partikular sa produksyon ng mga pangunahing pananim na pagkain.

Ang mahahalagang katangian ng rebolusyonaryong gubyerno ng mga lumad ay: 1) isa itong yunit na awtonomus sa loob ng isang pambansang rebolusyonaryong gubyerno na kinikilala ang karapatan ng mga lumad na gumawa ng sariling mga batas, patakaran at sistema na mamamahala sa kanilang pang-araw-araw na pamumuhay; at 2) iginagalang at kinikilala nito ang karapatan ng mga hindi lumad na sumapi sa mga organisasyong gusto nila.

Ang papel ng Partido bilang taliba

Sa pamamagitan ng pagpapatupad ng maraming tungkulin ng RKL, ang Partido ay nakapapamuno sa pagsusulong ng rebolusyonaryong pakikibaka ng mga lumad. Tumutulong itong panatilihin at paunlarin ang magagandang katangian ng tradisyunal na lipunang lumad, laluna yaong nagsisilbi sa rebolusyonaryong adhikain ng mamamayan.

Sa pagsasagawa nito, inihahapag ng Partido sa sambayanan ang yaman ng ating pangkasaysayang ugat at ang napakalawak na posibilidad para sa isang bansang nagsasarili at umuunlad batay sa sariling yaman at kakayahan.

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

P R O G R A M A N G R K L

Ito ang pangkalahatang programa ng Rebolusyonaryong Kilusan ng mga Lumad (RKL). Ibinatay ito sa programa ng NDF.

- Pagkaisahin ang lahat ng mamamayang lumad para sa rebolusyonaryong pakikibaka sa imperyalismo, pyudalismo at burukrata-kapitalismo -- ang tatlong batayang problema ng lipunang Pilipino.
- Ilunsad ang armadong pakikibaka para ipagtanggol ang mamamayang lumad laban sa armadong pananalakay ng reaksyunaryong naghaharing uri.
- Buuin at paunlarin ang rebolusyonaryong gubyerno alinsunod sa umiiral na tradisyunal na sistemang panlipunan ng mga lumad.
- Makipagkaisa sa mga pakikibaka ng lahat ng mamamayan at tribo para sa pambansang paglaya at demokrasya.
- Pag-aralan, isadokumento at ipalaganap ang kasaysayan at kultura ng mamamayang lumad.
- Palawakin at patatagin ang RKL.
- Panatilihin at paunlarin ang tradisyunal na sistemang panlipunan ng mga lumad.

Ang mahihigpit na tungkulin ng RKL sa kasalukuyang taktikal na yugto

1. Pukawin, organisahin at pakilusin ang lahat ng lumad sa lahat ng anyo ng pakikibaka sa mga armadong pananalakay ng rehimeng US-Aquino sa kanayunan.
2. Magbuo ng angkop na mga pormasyon ng BHB sa hanay ng mga lumad at paunlarin ang makabagong mga taktika at teknik na gerilya at regular sa pakikipaglaban.
3. Palawakin at konsolidahin ang mga yunit ng Partido sa hanay

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

negosyante na iligpit ang magkasintahan.

Armed robberies -- sunod-sunod ang pang-aambus at panghoholdap sa armored cars ng mga bangko. Milyun-milyong piso ang nakukulimbat ng mga holdaper na madalas nakapatig. Maraming gwardya at mga tagamasid ang napapatay o malubhang nasusugatan sa mga pananambang. Ginagamit ng mga salarin: mga M-203, M-16, armalayt. Mga nahuhuli at suspetsado: konstable, Scout Ranger o mga tropa ng Philippine Army.

Protection racket -- "pinuproteksyunan" ng mga pulis at militar ang pagbebenta ng bawal na gamot, kung hindi man sila mismo ang nagbebenta nito. Huling-huli sa akto si Kor. Rolando de Guzman, ang "eksperto" sa kontra-insurhensya sa Mindanaw at hilagang Luzon na nagbebenta ng droga (heroin) na nagkakahalaga ng \$10 milyon. Nasangkot din si De Guzman sa mga protection racket at prostitusyon nang madestino siya sa Zamboanga.

"Pinuproteksyunan" din ng mga pulis, PC at AFP ang mga sindikato sa prostitusyon, sugal at iba pang masasamang bisyo.

Pagdami ng kriminal sa AFP

Naging palasak ang ganitong klase ng kriminalidad sa loob ng AFP sa ilalim ng diktadurang Marcos. Nang pumalit si Aquino, lalong lumala ang problema. Ngayon, isa nang malaking sindikatong kriminal ang reaksyunaryong hukbo.

Subalit ang ganitong penomenon ay nag-umpisa kasabay ng pagsilang ng AFP sa ilalim ng papet na republika noong 1946. Sa kabila ng ipinagmamalaki nitong "propesyunalismo" -- ang tinatawag nitong katapatan sa tungkulin at kalinisan ng rekord sa serbisyo -- maraming upisyal at tauhang militar ang nasa peyrol ng mga pulitiko at warlord. Kapalit ng salapi at iba pang pabor, pumapatay at nang-aabuso ang mga tropang militar na ito para sa ambisyong pampulitika at hangaring pansarili ng mga pulitiko. Karaniwan na rin ang pagbibigay "proteksyon" ng mga kumander ng konstabularya sa mga sugalan, prostitusyon at iba pang bisyong pinagkakakwartahan nang malaki. Inilalarawan nito at ng naunang halimbawa kung paano tumatagos ang malapyudal na impluwensya sa padron ng isang modernong hukbong pambansa.

Higit pa, sa likod ng "propesyunalismong" ito ay ang napakahabang listahan ng mga krimeng tulad ng maramihang pamamaslang, panununog, pagnanakaw, panggagahasa, pananakot, panggigipit, pagpapalayas at iba pa na ginagawa ng AFP para

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

supilin ang mamamayang nakikibaka para sa pambansang paglaya at demokrasya. Ang kriminalidad na ito'y minana pa ng AFP sa kanyang ninuno, ang papet na Philippine Scout na naging Philippine Constabulary na itinayo ng imperyalismong US noong 1901 para ipagtanggol ang paghaharing imperyalista sa bansa.

Totoong naiiba ang katangian ng mga krimeng ito na kung tawagi'y mga krimeng pampulitika. Subalit kaylinaw na ipinapakita nito ang oryentasyong anti-mamamayan at mersenaryo ng AFP at ang brutalisasyong dinaanan nito. Dito mauugat kung bakit kaydaling pumatay, mang-abuso at maging brutal ang mga upisyal at tauhan ng AFP. Sa umpisa'y para sa sistema lamang. Sa kalauna'y para na rin sa kani-kanilang pangkat at sarili.

AFP noong batas militar

Nang ideklara ni Marcos ang batas militar noong 1972, binigyan niya ng malawak ng kapangyarihan ang pasistang militar, kapangyarihang kailanman'y di pa nito natatamasa. Dagdag dito, ginawa niyang kasosyo sa pandarambong sa ekonomya at pang-aagaw sa pag-aari ng mga karibal niya sa pulitika ang maraming upisyal ng AFP. Tumindi ang pang-aabuso ng militar sa mamamayan.

Pinalaki nang husto ng pasistang diktador ang reaksiyunaryong hukbo para supilin ang pag-aalsang Moro at ang lumalaganap na armadong pakikibaka sa pamumuno ng mga rebolusyonaryong pwersa. Para mapalaki nang mabilis ang AFP, niluwagan ang pamantayan sa rekrutment at ibinaba ang istandard ng pagsasanay. Anupa't lalong madaling nalasing sa kapangyarihang sinasagisag ng baril ang maraming bagong rekluta.

Sadyang nanguha ang diktadura ng mga taong may rekord na kriminal o mga sangganong halang ang kaluluwa na naghahanap ng trabahong mabilis na mapagkakwartahan, mga tirador na walang alinlangang pumatay at manakit ng kapwa tao. Nirekrut ang mga ito para sa regular na reaksiyunaryong hukbo at, laluna, para sa mga pwersang paramilitar. Di kataka-taka na dumami nang husto ang mga sangkot na militar sa mga krimeng sosyal.

Halimbawa ang Negros Occidental. Mga pribadong security guard na kinabibilangan ng mga sanggano't tirador ang nagboluntaryo sa mga grupong paramilitar paris ng CHDF (at ng kasalukuyang CAGU). Sagot ng mga asendero ang uniporme, armas at sweldo. Sagot naman ng AFP ang kanilang pagsasanay at kuman.

Mabilis na pagkahiwalay ng AFP

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

Sa ilalim ng pasistang diktadura, sabay-sabay na lumaki at luma-la ang mga dahilan kung bakit naging sindikatong militar ang AFP: ang pagkalasing sa sobrang kapangyarihan, ang brutalisasyong dulot ng mas malawakang pamamaslang, pang-aabuso at tortyur sa mamamayan, ang pakikihati sa katiwalian sa gubyrno at pandarambong sa ekonomya, ang pagpasok ng maraming kriminal, ang pakikipagkutsabahan sa mga sindikatong kriminal para magkakwarta.

Nang maganap ang pag-aalsa sa EDSA noong Pebrero 1986, tumindi ang paksyunalismo sa loob ng AFP, kasabay ng paghina ng kontrol dito ng gubyrnong sibilyan. Ito ang nagbigay daan para sa mabilis na pagkaagnas ng disiplina at moral sa hanay ng mga upisyal at sundalo nito. Hindi na gaanong nangungusap pa ang mga panuntunan. Wala nang batas-batas. Mata- bang-mataba ang lupa para sa pagyabong ng mga gawaing kriminal sa loob ng AFP.

Palatandaan na ng mabilis na paghina, ng pagkawatak-watak, ng pagkahiwalay sa masa ang ginagawang krimeng pulitikal at sosyal ng AFP. May kanya-kanyang paksyon na sa loob. Bawat isa'y humahawak ng baril, ng matataas na klase ng mga armas. Handang pumatay, handang ibuwal kahit na ang kapwa nilang sundalo sa AFP.

Ito ang pinatunayan ng barilang naganap sa Magallanes Theater na ikinasawi ni Kor. De Guzman, Medyor Calanog at mga ahente ng CIS sa kamay ng pinagsanib na pwersa ng WPD-NBI. Ito ang pinatunayan ng kudeta noong 1989.

Laluna lamang nawawalay ang AFP sa puso't kaisipan ng mamamayan, imbes na mapamamahala sa kanila, na siyang layunin ng kampanya laban sa "insurhensya" o total war ng rehimeng Aquino laban sa mga rebolusyonaryong

pwersa. Ang dapat asahang mangalaga sa mamamayan ang siyang sumasalakay sa kanila. Ang dapat sana'y tagapagpatupad ng batas ang siya mismong lumalabag dito. Di hamak na mas delikado at mapanalasa ang isang kriminal na nakauniporme at nasa kapangyarihan!

Mabilis na natututo ang paparaming mamamayan na kung walang armas, kung wala silang hukbong bayan na magtatanggol sa kanila laban sa hukbo ng paupahang mga kriminal, wala silang kahit na ano. Walang laban at api-apihan ng makapangyarihang tumatangan ng

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

baril. [REDACTED]
[REDACTED]

MGA AKSYONG MILITAR SA GITNANG LUSON

Sa harap ng matinding pananalakay ng AFP, naglulunsad ng mapangahas na mga opensibang militar ang mga gerilya ng BHB sa Gitnang Luzon, ayon sa *Himagsik*, rebolusyonaryong pahayagang masa sa GL.

Sa Aurora, magkasabay na nireyd ng isang platun ng BHB ang dalawang ditatsment ng 70th IB ng Philippine Army at CAFGU sa Bgy. Dimabuno at Sapang Kawayan sa Dipaculao noong Abril 17.

Alas-8 ng gabi, inasolt ng BHB ang mahigit 20 kaaway sa dalawang ditatsment. Pero nakaganting-putok ang kaaway. Sa bandang huli, nagapi ng mga gerilya ang mga pasista.

Bunga ng opensiba, nakasamsam ang BHB ng isang M203, dalawang M14, dalawang M16, tatlong Garand at mga bala. Dalawang sundalo ng PA at tatlong myembro ng CAFGU ang napatay at anim pa ang nasugatan. Sa panig ng mga gerilya, dalawa ang nasawi.

Sa Bataan, sa kabila ng matinding pananalasa ng AFP sa probinsya, nakapaglunsad ang BHB ng anim na aksyong militar noong Abril. Kabilang dito ang mga operasyong partisano sa Balanga at Pilar, at mga pambubulabog sa mga ditatsment ng 24th IB-PA sa Limay at Orion. Napatay ang isang sarhento ng PA, dalawang miyembro ng CAFGU at isang ahente ng Military Intelligence Group (MIG)-PA.

Sa Nueva Ecija, nireyd ng BHB ang bahay ng negosyanteng si Eugenio Senaguinan sa Bgy. Magtanggol, Bongabon noong Mayo 5. Kinumpiska sa negosyante ang mga nakatagong armas kabilang ang dalawang M16, isang shotgun at tig-iisang kalibre.45 at .38.

Samantala, sa Nueva Ecija rin, dalawang aktibista ang nang-agaw ng baril ng isang sundalo ng 71st IB-PA noong Abril 12. Itinakbo ng mga aktibista ang ripleng M14 at dinala sa mga gerilya ng BHB.

[REDACTED]
[REDACTED]

SOUTH KOREA: LUMALAKAS ANG OPOSISYON SA REHIMENG ROH TAE WOO

Lumalakas ang demokratikong kilusan laban sa rehimen ni Pangulong Roh Tae Woo sa South Korea. Parami nang parami ang mamamayang nananawagang wakasan ang rehimeng Roh at magdaos ng panibagong pangkalahatang eleksyon. Ang paglawak ng oposisyon sa loob ng South Korea ay kasunod ng pagdami ng mga problemang pang-ekonomya at ng di popular na mga pampulitikang hakbangin ng gubyrno ni Roh.

Nawawalan na ng kinang ang pinag-iingay na "milagrong pang-ekonomya" sa South Korea, na natamo kapalit ng pagyurak sa karapatan at kapakanan ng mga manggagawa tulad ng pagpapasahod nang mababa, pagpapatrabaho sa mahabang oras at marahas na panunupil. Bumulusok sa 6.7 porsyento ang paglago ng ekonomya noong 1989, halos kalahati ng taunang pag-unlad na 12 porsyento mula 1986 hanggang 1988.

Sa ilalim ng ekonomyang makiling sa pagluluwas, dumaranas ngayon ng pagtumal sa produksyon ng mga pang-eksport na kalakal. Matapos magtamasa ng malaking surplas sa kalakal (mas malaki ang ibinebentang kalakal sa ibang bansa kaysa sa inaangkat mula sa ibang bansa) nitong mga nakaraang mga taon, inaasahang magkakaroon ng depisit sa kalakalan (mas maliit ang ibinebentang kalakal sa ibang bansa kaysa sa inaangkat mula sa ibang bansa) ngayong 1990.

Ang karaniwang presyo ng mga sapi (isang katunayan ng pag-aari sa isang kumpanya) sa *stock market* ay bumaba nang mahigit 30 porsyento mula Abril 1989. Anupa't nalugi at nagalit ang maraming kapitalista.

Lumulubha ang pang-araw-araw na pamumuhay ngayon ng ordinaryong mamamayan sa South Korea. Doble-numero na ang implasyon. Malaki rin ang itinaas ng presyo ng lupa bunga ng ispekulasyon ng malalaking kapitalista. Ito rin ang nagtulak sa pagtaas ng mga upa sa lupa't gusali sa Seoul (kapitolyo ng South Korea) ng halos 30 porsyento sa unang tatlong buwan pa lamang ng 1990.

Sa larangan ng pulitika, malawakang binatikos ang pagkakabuo ng Democratic Liberal Party (DLP), ang bagong partidong lumitaw nang magsanib ang naghaharing Liberal Democratic Party ni Roh at ang dalawang partidong "oposisyon" nitong maagang bahagi ng taon. Sinabi ng oposisyon na ang pagbubuo ng DLP ay bahagi ng isang maitim na balak na habang buhay na panatilihin ang

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

oligarkiya sa kapangyarihan sa pamamagitan ng pagtatag ng permanenteng mayorya sa parlamento.

Nagkatotoo ang pinangangambahan ng oposisyon nang madaliang ipasa ng gubyrerno ang 26 na kontrobersyal na panukala sa Pambansang Asembliya dahil sa hawak ng DLP ang mahigit sa 70 porsyento ng pwesto sa parlamentong binubuo ng 299 myembro.

Binatikos din ng maraming Koreano sa timog ang paggamit ng gubyrerno ng kanilang kapangyarihang pulisya upang lansagin ang mga welga ng mga manggagawa gayundin ang patuloy na pag-iral ng mapanupil na National Security Law at ng mga anti-demokratikong batas paggawa.

"Ibagsak si Roh Tae Woo!"

Kamakailan, lumabas sa isang sarbey na bumagsak sa 14 porsyento ang pagsang-ayon kay Roh Tae Woo mula sa mataas na 60 porsyento. Ang malawak na diskuntento ng mamamayan ay malinaw na naipakita nang magdaos ng isang malaking rali ang mga manggagawa, mag-aaral, oposisyonistang pulitiko at iba pang popular na sektor ng lipunan sa South Korea noong Hulyo 21.

Ayon sa mga balita, ang rali ay pinakamalaki mula 1987 kung kailan ang mga serye ng mga malaking kilos protesta ay nagtulak sa diktador-militar na si Chun Doo Hwan na magbitiw at magpatawag ng direktang eleksyon para sa panguluhan.

Dumalo ang may 200,000 mamamayan sa malaking rali na nanawagan para sa pagkakaisa ng buong hanay ng pwersa ng oposisyon at sa pagdaraos ng maagang pangkalahatang eleksyon. Pagkatapos ng rali may 15,000 demonstrador ang nagmartsa patungo sa distrito ng komersyo at mga tindahan sa Seoul. Isinigaw nila na "Ibagsak si Roh Tae Woo" at "Lusawin ang Pambansang Asembliya". Nakipagsagupa sila sa mga pulis na naghagis ng tear gas upang buwagin ang kanilang martsa.

Isa pang hakbang na magpapalubha sa krisis pampulitika ng bansa ang pagbibitiw ng 78 na oposisyonistang myembro ng Pambansang Asembliya noong Hulyo 23 bilang protesta sa mabilisang pagpapatibay ng 26 na panukala sa parlamento.

Ang pag-apruba sa mga kontrobersyal na panukala, kasama na ang panukala na magbabago sa hugis ng industriya sa brodkast, ay binatikos din ng 6,500 manggagawa sa industriya ng telebisyon at radyo. Nagdaos sila ng tatlong araw na welga upang ipadama ang

kanilang galit sa hakbang ng gubyrerno na higpitan pa ang hawak nito sa masmidya bilang paghahanda sa pambansang eleksyon sa 1992.

Ang bugso ng Abril-Mayo

Ang pagtindi ng oposisyon sa rehimeng Roh ay kasunod ng mapangahas na mga pakikibakang masa noong Abril at Mayo na pinamunuan ng mga manggagawa at mga mag-aaral. Noong Abril, may 5,000 empleyado ng Korean Broadcasting System, istasyong pag-aari ng gubyrerno, ang nagdaos ng welga upang tuligsain ang bagong presidente ng kanilang kumpanya dahil sa ugnayan niya sa nakaraang mga rehimeng diktadura.

Noong katapusan ng Abril naman, may 24,000 manggagawa ng higanteng Hyundai shipyard, ang pinakamalaking pagawaan ng barko sa mundo at kabilang sa Hyundai conglomerate (isa sa mga dambuhalang monopolyong suportado ng estado na kung tawagin ay *chaebols*), ang nagwelga upang igiit na palayain sa pagkabilanggo ang apat na lider ng kanilang unyon.

Sinupil ng pulisya ang dalawang welga. Nagpalabas ng mga utos na arestuhin ang mga lider ng welga sa KBS. Sa kabilang banda, giniba ng mga pulis ang mga barikada ng mga welgista sa pagawaan ng mga barko. Gumamit ang mga pulis ng tear gas na pinaputok mula sa kanilang mga riple at mga armored vans. Pagkatapos, sinalakay nila ang loob ng shipyard sa pamamagitan ng paggamit ng mga pwersa sa lupa, dagat at himpapawid upang durugin ang welga.

Daan-daang militanteng manggagawa sa Hyundai shipyard, na siyang nanguna sa pakikibaka ng mga manggagawang Koreano para sa pagtatayo ng malaya at palabang unyon, ang buong tapang na lumaban mula sa likod ng mga barikada at sa loob ng mga gusali, naghagis ng mga molotov bomb, mga bakal na tubo, bato at mga pirasong bakal sa lumulusob na mga pulis. Gumamit din ng gawa-sa-sariling mga kanyon ang mga welgista upang pigilan ang pagsalakay ng mga pulis. Maraming sasakyan ng pulis at bombero ang nasira sa sagupaan sa kalye.

Ang matatag na pakikibaka ng mga manggagawa sa Hyundai shipyard ay sinuportahan ng ibang manggagawa, mga mag-aaral at iba pang sektor ng populasyon. Noong Mayo 1, Pandaigdigang Araw ng mga Manggagawa, libu-libong manggagawa sa planta ng kotse, subways, shipyard at istasyon ng radyo at telebisyon ang nagdaos ng kilos protesta at rali upang batikusin ang panunupil ng gubyrerno sa

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

mga karapatan ng manggagawa. Hiniling nila ang mas maluwag na pag-oorganisa sa mga unyon, malaya sa pakikialam ng gobyerno. Lumahok din ang mga militanteng mag-aaral sa kilos protesta.

Sinundan ang mga rali noong Araw ng Paggawa ng mga kilos protesta sa 17 lunsod sa South Korea noong Mayo 9 na dinaluhan ng humigit kumulang sa 100,000. Ang malawak na mga rali at demonstrasyon sa buong bansa ay nakapuntirya kay Pangulong Roh Tae Woo at sa bagong tatag na Democratic Liberal Party na nagdadaos ng unang kumbensyon ng araw na iyon.

Libu-libong manggagawa, magaaral at iba pang demonstrador ang nagmartsa patungo sa sentro ng Seoul at nakipagsagupa sa mga pulis na nag- tangkang pigilin ang kanilang martsa sa pamamagitan ng mga tear gas at batuta. Nilusob ng mga mag-aaral ang upisina ng United States Information Service (USIS) habang isinisigaw nila ang "Mga Kano, Layas." Binatikos ng mga mag-aaral ang gubyerno ng US sa pagpapanatili ng pagkakahati ng Korea at sa pagpapakana sa pagbuo ng DLP upang mapanatili ang paghahari ng kamay na bakal.

Nang magwakas ang 19-araw na welga sa Hyundai shipyard noong Mayo 14, nagwelga naman ang may 27,000 manggagawa ng Hyundai Motor Co., isa ring kumpanya na pag-aari ng grupo ng Hyundai. Iginiiit nila na taasan ang kanilang sahod at iklian ang araw ng paggawa. Hiniling din nila na bigyan sila ng mas malaking tinig sa pamamahala ng kumpanya, kasama na ang tungkol sa disiplina at usaping pangempleyado na tuwirang may epekto sa mga manggagawa.

Paggunita sa Pag-aalsang Kwangju

Walang patid ang mga kilos protesta. Naglunsad ng serye ng mga pagkilos ang mga manggagawa, magaaral at iba pang pwersa ng oposisyon upang gunitain ang pag-aalsa ng mamamayan sa Kwangju noong May 18, 1980. Ang pag- aalsa ay marahas na sinupil ng mga pwersa ng batas militar. Daan-daan ang napaslang, nasugatan at naaresto.

Ang mga sigaw na "Ibagsak si Roh Tae Woo" at "Palayasin ang mga Kano" ay umalingawngaw sa mga rali at martsa. Binatikos ng mga demonstrador si dating heneral Roh Tae Woo at ang gubyernong US bilang responsable sa madugong panunupil sa pag-aalsang bayan sa Kwangju laban sa gubyerno ng

batas militar noong 1980. Hiniling ng mga demonstrador ang pagbibitiw ni Roh Tae Woo at paglusaw sa bagong naghaharing

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

partido.

Nagmartsa ang mga militanteng mag-aaral patungo sa US Embassy at iginiit sa gubyernong US na humingi ng paumanhin sa pagpayag nito sa masaker sa Kwangju at alisin ang kanilang 43,000 tropa at baseng militar sa South Korea. Binatikos din ng mga magsasaka ang US sa pagpipilit nito na buksan ang pamilihan ng South Korea para sa mga murang produktong agrikultural ng US.

Ang maniningning na pakikibakang masa na pinamunuan ng mga militanteng manggagawa at mag-aaral ay nakatulong nang malaki sa pag-unlad ng antiimperyalista at demokratikong kilusan sa South Korea.

Nahaharap ang rehimeng Roh sa mga pang-ekonomyang problema at lumalalang krisis pampulitika. Ang hamon ng panahon ngayon ay ang pagbubuo ng isang malawak na pagkakaisa ng lahat ng mga makabansa at demokratikong pwersa upang mapabilis ang tuluyang pagbagsak ng rehimeng Roh, ang pagtatayo ng tunay na demokratikong gubyerno, ang ganap na pag-aalis ng lahat ng tropang militar at base ng US, ang pagwawakas sa pakikialam ng US sa South Korea, at ang mapayapang muling pagbubuklod ng dalawang Korea.

NAGDAOS NG IKA-28 KONGGRESO ANG PARTIDO KOMUNISTA NG UNYONG SOBYET

Ang Partido Komunista ng Unyong Sobyet (CPSU) ay nagdaos ng ika-28 Konggreso nitong Hulyo 2-11, 1990, na dinaluhan ng 4,650 delegado. Apat na taon na ang lumipas mula noong ika-27 Konggreso ng Partido na nagbigay-suporta sa mga programang panreforma (*perestroika*, *glasnost* at demokratisasyon) na pinasimulan ng lider ng Partidong si Mikhail Gorbachev noong 1985.

Idinaos ang Konggreso sa panahong napakaigting ang mga dibate sa Unyong Sobyet kung tama o mali ang mga isinagawang reporma; ang gubyernong Sobyet ay nahaharap sa matinding kahirapang pang-ekonomya at sa pagkilos ng mga nasyunalidad at pagnanais na humiwalay ng ilang republika nito; at nagkakaroon ng radikal na pagbabago sa mga bansa sa Silangang Europa, na tinampukan ng pagbagsak ng mga gubyernong pinamumunuan ng mga komunista sa mga bansang iyon.

/ Hulyo 1990 / ANG BAYAN

Sa "Ulat Pampulitika ng Komite Sentral ng CPSU" sa ika-28 Konggreso ng Partido, inihapag ang islogan: "Higit na Sumulong sa Landas ng Perestroika." Ang ulat ay binigkas ni Gorbachev bilang Pangkalahatang Kalihim ng Komite Sentral ng CPSU.

"Mga Kasama, tampok na pangunahing katangian ng ika-28 Konggreso ang katotohanang nagpupulong tayo sa isang bagong panahon sa proseso ng reporma at radikal na pagbabago sa ating lipunan sa loob ng balangkas ng opsyong sosyalista," sabi ni Gorbachev sa mga delegado.

Inihayag pa niya: "Sa loob ng limang taon gumawa tayo ng rebolusyonaryong hakbang sa lahat ng larangan ng buhay, at dahil dito'y narating natin ang bagong umpisa. Ang isyu ngayon ay ganito: susulong ang lipunang Sobyet sa landas ng malalalim na pagbabagong nasimulan na -- at dito'y kumbinsido akong may naghihintay na magandang kinabukasan para sa dakilang estadong multinasyunal, o kung hindi'y mangingibabaw ang mga pwersang laban sa *perestroika* -- at dito'y tanggapin natin ang katotohanang mapanglaw ang kinabukasang naghihintay para sa bansa at mamamayan."

Iniharap niya ang sumusunod na katanungan sa Konggreso:

"Karapat-dapat ba ang pagbabagong sinimulan noong Abril 1985?"

"Ano ang ibig nating ipakahulugan ngayon sa salitang "sosyalismo," at anu-ano ang prinsipyo na nais nating gumabay sa atin sa mga patakarang lokal at panlabas?"

"Paano mapangingibabawan ang krisis na umaapekto sa buhay ng mamamayan at nagbubunga ng nararapat na kawalang-kasiyahan ng mamamayan?"

"Ano ang patutunguhan ng ating inangbayan, at paano natin itatayo ang unyon ng mga soberanong estado?"

"Ano ang papel ng Partido sa bagong kalagayan? Ano ang kahulugan nito sa larangan ng pulitika, ideolohiya at organisasyon?"

"Ano ang dapat nating gawin para muling pasiglahin ang CPSU bilang rebolusyonaryong organisasyon ng mga manggagawa, na nagtatamasa ng tiwala ng bayan?"

Kinatangian ng matatalas na pagpuna at maiigting na debate ang mga pulong plenaryo ng Konggreso at sesyon ng mga working group

ANG BAYAN / Hulyo 1990 /

(isang bagong katangian ng Konggreso ng Partido) tungkol sa Muling Pagpapasigla ng Partido; Patakarang Agraryo; Partido, Sobyet at Organisasyong Publiko; Isyu ng Katutubo; Gawaing Pang-ideolohiya; Patakarang Panlipunan at Pang-ekonomya; at Patakarang Internasyunal.

Target ng maaanghang na pagtuligsa si Gorbachev. Binatikos siya ng mga "maka-kaliwa" dahil hindi siya masyadong radikal gayundin ng mga "konserbatibo" dahil masyadong mabilis at malawakan ang tinatangka niyang reporma. Bilang sagot, nanawagan siya ng "pag-iisa ng matitinong pwersa ng lipunan, kapwa ng mga makakaliwa na nagsusumikap na makamit ang pagbabago tungo sa kabutihan at ng mga makatwirang konserbatibo na nagpipigil sa atin para tumahak sa landas ng adbenturismo, tungo sa pangunahing larangan ng *perestroika*."

Iginiit niya na "ang konsepto ng reporma ay nasa kalagayan ng pagagos o umuunlad sa sarili nito, at kailangan itong pagyamanin ng mga bagong ideya at kongklusyon habang tayo'y nagmamartsa pasulong."

Matapos dumaan sa puspusan at kritikal na pagtatasa, si Gorbachev at ang kanyang programang panreporma ay tumanggap ng boto ng kumpanya mula sa mayorya ng mga delegado. Muling nahalal si Gorbachev bilang Pangkalahatang Kalihim ng Komite Sentral ng CPSU. Kauna-unahang pangyayari ito na ang Pangkalahatang Kalihim ay inihalal ng Konggreso ng Partido at hindi ng Komite Sentral. Bilang pasasalamat sa mga delegado, sinabi niya: "Inihalal ninyo ako matapos madinig ang aking mga pusisyon, kaya't ang aking pagkakahalal ay itinuturing kong pagsuporta sa aking mga pusisyon."

Inihalal din ng Konggreso si Vladimir Ivashko (iminungkahing kandidato ni Gorbachev) bilang Pangalawang Pangkalahatang Kalihim at inaprubahan ang mungkahi ni Gorbachev na balasahin at idesentralisa ang may 12-myembrong Politburo para isama ang mga Kalihim ng Partido sa 15 republika. Sa kanyang talumpati ng pagtatapos, kung saan nilagom ang dibateng pulitikal sa ika-28 Konggreso ng Partido, sinabi ni Gorbachev na "ang talakayan ay nag-uumpisa pa lamang, at marami pang talakayan ang mangyayari sa hinaharap."

Ipinaliwanag niya na "ang talakayan sa kabuuan ay sumasalamin sa lagay ng isipan, sa sitwasyon sa ekonomya, sa larangang panlipunan at buhay pulitika, at sa mga presyur sa *perestroika*."

Dagdag niya: "Ang unang bagay na dapat idiin ay ang katotohanang hindi pinagdududahan at manapa'y sinusuportahan ng Konggreso, liban sa ilan, ang pampulitikang landas ng *perestroika*, ang landas ng pagsasapanahonng ating buong lipunan sa loob ng balangkas ng opsyong sosyalista."

"Sa kabila ng mga kamalian, maling tantya at mabagal na paghakbang, na wasto lamang tukuyin at matalas na punahin ng mga delegadong naririto dahil nagdulot iyon ng malaking pinsala sa lipunan at Partido, at sa kabila ng dramatikong sitwasyon sa bansa, tinitingnan kong makabuluhuhan at positibo ang kabuuang resulta ng mga pagbabago," iginiit pa niya.

Bilang kongklusyon sa kanyang talumpati, nanawagan si Gorbachev na higit pang isulong ang *perestroika*. "Pumasok tayo sa pinakakrusyal na na yugto ng *perestroika*. Panahon na para sa pinakakrusyal na mga reporma."

(Naghahanda ang AB ng kasunod na artikulo tungkol sa mga kasunduang pinagtibay ng ika-28 Konggreso ng CPSU hinggil sa mga usaping inihapag ni Gorbachev. -- Editor)